

KAPITOLA 1.2

DEFINÍCIE A MERNÉ JEDNOTKY

1.2.1 Definície

POZNÁMKA: Tento oddiel obsahuje všetky všeobecné alebo osobitné definície.

Na účely ADR:

A

Aerosól alebo *Aerosólový rozprašovač* (*Aerosol* or *Aerosol dispenser*) znamená akúkoľvek nádobu určenú na jednorazové použitie spĺňajúcu požiadavky bodu 6.2.4, ktorá je vyrobená z kovu, skla alebo plastu a obsahuje stlačený, skvapalnený alebo rozpustený plyn s alebo bez kvapalnej látky, pasty alebo prášku a ktorá je vybavená vypúšťacím zariadením umožňujúcim uvoľňovať obsahy ako pevné alebo kvapalné častice v plynnej suspenzii ako pena, pasta alebo prášok alebo v kvapalnom alebo plynnom stave.

B

Baliaca organizácia (*Packer*) znamená akúkoľvek organizáciu, ktorá nebezpečné veci balí do obalov vrátane veľkých obalov a stredne veľkých nádob na voľne ložené látky (nádob IBC) a v prípade potreby pripravuje kusové zásielky na prepravu.

Batériové vozidlo (*Battery vehicle*) znamená vozidlo obsahujúce články, ktoré sú navzájom spojené potrubím a natrvalo pripevnené k dopravnej jednotke. Za články batériového vozidla sa považujú nasledujúce súčasti: fľaše, veľké nádoby v tvare valca, zväzky fliaš (známe aj ako rámy), tlakové sudy a cisterny určené na prepravu plynov triedy 2 s objemom väčším ako 450 litrov.

Bežná údržba pružných nádob IBC (*Routine maintance of flexible IBCs*) pozri „*Stredne veľká nádoba na voľne ložené látky (nádoba IBC)*“.

Bežná údržba pevných nádob IBC (*Routine maintance of rigid IBCs*) pozri „*Stredne veľká nádoba na voľne ložené látky (nádoba IBC)*“.

Bod vzplanutia (*Flash-point*) je najnižšia teplota kvapalnej látky, pri ktorej jej pary vytvárajú so vzduchom horľavú zmes.

C

Cisterna (*Tank*) znamená nádrž vrátane jej obslužného a konštrukčného vybavenia. Ak je tento pojem použitý samotný, cisterna znamená cisternový kontajner, prenosnú cisternu, snímateľnú cisternu alebo nesnímateľnú cisternu, ako je definovaná v tejto časti, vrátane cisterien tvoriacich články batériových vozidiel alebo kontajnerov MEGC (pozri aj „*Snímateľná cisterna*“, „*Nesnímateľná cisterna*“, „*Prenosná cisterna*“ a „*Viacčlánkový kontajner na plyn*“).

POZNÁMKA: O prenosných cisternách pozri bod 6.7.4.1.

Cisternová vymeniteľná nadstavba (*Tank swap body*) sa považuje za cisternový kontajner.

Cisternové vozidlo (*Tank-vehicle*) znamená vozidlo vyrobené na prepravu kvapalných látok, plynov alebo práškových alebo granulovaných látok a pozostávajúce z jednej alebo viacerých nesnímateľných cisterien.

Okrem vlastného vozidla alebo namiesto neho použitých nosných podvozkov cisternové vozidlo pozostáva z jednej alebo viacerých nádrží, ich častí vybavenia a armatúr, ktoré slúžia na ich upevnenie na vozidlo alebo na nosné podvozky.

Cisternový kontajner (Tank-container) znamená článok dopravného zariadenia spĺňajúci definíciu na kontajner a obsahujúci nádrž a časti vybavenia vrátane príslušenstva na uľahčenie presunu cisternového kontajnera, a to bez akejkoľvek významnej zmeny jeho polohy, používaný na prepravu plyných, kvapalných, práškových alebo granulovaných látok, keď sa použije na prepravu látok triedy 2 s vnútorným objemom viac ako 0,45 m³ (450 litrov).

POZNÁMKA: *Nádoby IBC, ktoré spĺňajú požiadavky kapitoly 6.5, sa za cisternový kontajner nepovažujú.*

CSC znamená anglickú skratku pre Medzinárodný dohovor pre bezpečnosť kontajnerov (*Convention for Safe Containers*) (Ženeva 1972), ktorý bol revidovaný a zverejnený Medzinárodnou organizáciou pre námornú dopravu (*International Maritime Organization, IMO*) sídliacou v Londýne.

D

Debna (Box) znamená obal s úplnými pravouhelníkovými alebo mnohouhelníkovými tvarmi vyrobený z kovu, dreva, preglejky, drevovláknitého materiálu, zvlášť pevnej lepenky, plastu alebo iného vhodného materiálu. Malé otvory na uľahčenie manipulácie alebo otváranie alebo splnenie klasifikačných požiadaviek sú povolené, ak nie sú na ujmu celistvosti obalu počas prepravy.

Dopravca (Carrier) znamená fyzickú osobu alebo právnickú osobu vykonávajúcu dopravu so zmluvou alebo bez zmluvy o preprave.

Dopravná jednotka (Transport unit) znamená motorové vozidlo bez prípojného vozidla alebo v súprave pozostávajúcej z motorového vozidla a prípojného vozidla.

Drevený sud (Wooden barrel) znamená obal zhotovený z prírodného dreva, s kruhovým prierezom, vypuklými stenami, pozostávajúci z dúžok, dna a veka, ktorý je spevnený obručami.

F

Fľaša (Cylinder) znamená prenosnú tlakovú nádobu s objemom najviac 150 litrov vody [pozri aj „*Zväzok fliaš (rám)*“].

G

GHS (Globally Harmonised System of Classification and Labelling of Chemicals) znamená Celosvetovo zosúladený systém zaradovania a označovania chemických látok vydaný OSN ako dokument ST/SG/AC.10/30.

H

Hermeticky uzavretá cisterna (Hermetically closed tank) znamená cisternu určenú na prepravu kvapalných látok s výpočtovým tlakom najmenej 4 bary alebo určenú na prepravu pevných látok (prachov alebo granulátov) bez ohľadu na výpočtový tlak, ktorej otvory sú nepriedušne uzavreté a ktorá:

- nie je vybavená bezpečnostnými ventilmi, prietržnými kotúčmi, inými podobnými bezpečnostnými zariadeniami alebo podtlakovými ventilmi alebo
- nie je vybavená bezpečnostnými ventilmi, prietržnými kotúčmi alebo inými podobnými bezpečnostnými zariadeniami, ale je vybavená podtlakovými ventilmi, ako to umožňuje osobitné ustanovenie TE15 bodu 6.8.4, alebo
- je vybavená bezpečnostnými ventilmi, ktorým predchádzajú prietržné kotúče podľa bodu 6.8.2.2.10, ale nie je vybavená podtlakovými ventilmi, alebo
- je vybavená bezpečnostnými ventilmi, ktorým predchádzajú prietržné kotúče podľa bodu 6.8.2.2.10, a podtlakovými ventilmi, ako to umožňuje osobitné ustanovenie bodu 6.8.4.

Hmotnosť kusovej zásielky (Mass of package) znamená hrubú hmotnosť kusovej zásielky, pokiaľ nebolo stanovené inak. Hmotnosť kontajnerov a cisterien použitých na prepravu vecí sa do hrubej hmotnosti nezahŕňa.

Horľavá zložka (Flammable component) znamená (pri aerosoloch alebo plynových bombičkách) plyn, ktorý je vo vzduchu pri normálnom tlaku horľavý, alebo látku, alebo prípravok v kvapalnej forme s bodom vzplanutia nižším alebo rovným 100 °C.

I

IAEA znamená Medzinárodnú agentúru pre atómovú energiu (IAEA, P.O. Box 100, A-1400 Vienna).

Identifikačné číslo látky UN (UN number) znamená štvormiestne identifikačné číslo látky alebo predmetu prebrané zo Vzorov predpisov OSN.

K

Kanistra (Jerrican) znamená obal zhotovený z kovu alebo plastu, pravouholníkového alebo mnohoúholníkového prierezu, s jedným alebo viacerými otvormi.

Klietka (Crate) znamená vonkajší obal s neúplnými povrchmi.

Kombinovaný obal (Combination packaging) znamená kombináciu obalov určených na dopravu pozostávajúcu z jedného alebo viacerých vnútorných obalov zabezpečených vonkajším obalom podľa bodu 4.1.1.5.

POZNÁMKA: „Vnútorne“ z „kombinovaných obalov“ vždy znamená pojem „vnútorné obaly“, a nie „vnútorné nádoby“. Príkladom takéhoto „vnútorného obalu“ je sklenená fľaša.

Kontajner (Container) znamená dopravný alebo prepravný prostriedok (zdvíhacia skriňa alebo iná podobná konštrukcia):

- trvalej povahy, a preto dostatočne pevný na to, aby bol vhodný na opakované použitie,
- osobitnej konštrukcie na uľahčenie prepravy vecí jedným alebo viacerými druhmi dopravy bez poškodenia nákladu,

- vybavený zariadením umožňujúcim jeho okamžité stohovanie a manipuláciu, osobitne pri prekladaní z jedného dopravného prostriedku na druhý,
- skonštruovaný tak, aby sa ľahko plnil a vyprázdňoval (pozri aj „Uzavretý kontajner“, „Veľký kontajner“, „Otvorený kontajner“, „Kontajner zakrytý plachtou“ a „Malý kontajner“).

Vymeniteľná nadstavba je kontajner, ktorá má v súlade s európskou normou EN 283 (vydanie 1991) nasledujúce vlastnosti:

- z hľadiska mechanickej pevnosti je zhotovená len na prepravu na vagóne alebo na vozidle po zemi alebo nákladnou loďou na prepravu vozidiel,
- nesmie sa stohovať,
- môže sa preložiť z vozidla vlastným zariadením na ložnú plochu vozidla a na svoje vlastné podpory a môže byť znovu naložená.

POZNÁMKA: Pojem „Kontajner“ nezahŕňa bežné obaly, nádoby IBC, cisternové kontajnery alebo vozidlá.

Kontajnery na prepravu voľne ložených látok (Bulk container) znamenajú bezpečnostný obalový systém (vrátane akýchkoľvek vnútorných plášťov alebo povlakov) určený na prepravu pevných látok, ktoré sú v priamom styku s týmto bezpečnostným obalovým systémom. Nepatria sem obaly, nádoby IBC, veľké obaly a cisterny.

Kontajnery na prepravu voľne ložených vecí sú:

- trvanlivé a podľa toho dostatočne pevné, aby boli vhodné na opakované použitie,
- osobitne vyrobené na uľahčenie prepravy vecí jedným alebo viacerými druhmi prepravy bez prekládky,
- vybavené zariadeniami umožňujúcimi rýchlu manipuláciu,
- s vnútorným objemom nie menším ako 1 m³.

Príkladmi kontajnerov na prepravu voľne ložených vecí sú kontajnery, kontajnery určené na príbrežnú prepravu voľne ložených látok, veľké otvorené kontajnery na prepravu stavebného materiálu alebo smetí, veľké kontajnery na smeti (bulk bins), vymeniteľné nadstavby, kontajnery v tvare koryta (trough-shaped containers), kontajnery vybavené valčekmi na valenie (roller containers), ložné priestory nákladných automobilov.

Kontajner zakrytý plachtou (Sheeted container) znamená otvorený kontajner vybavený plachtou na ochranu naložených vecí.

Kontrolná teplota (Control temperature) znamená najväčšiu teplotu, pri ktorej možno bezpečne prepravovať organický peroxid alebo samovoľne reagujúcu látku.

Kód IMDG (IMDG Code) znamená predpis o Medzinárodnej námornej preprave nebezpečných vecí slúžiaci na realizáciu kapitoly VII časti A Medzinárodného dohovoru o bezpečnom živote na mori, 1974 (SOLAS Convention), vydaný Medzinárodnou organizáciou pre námornú dopravu (IMO) v Londýne.

Konštrukčné vybavenie (Structural equipment):

- (a) cisterien cisternového vozidla alebo snímateľnej cisterny znamená vonkajšie alebo vnútorné vystuženie, upevnenie, ochranné alebo stabilizujúce prvky telesa nádrže,
- (b) cisterien cisternového kontajnera znamená vonkajšie alebo vnútorné vystuženie, upevnenie, ochranné alebo stabilizujúce prvky telesa nádrže,
- (c) článkov batériového vozidla alebo kontajnerov MEGC znamená vonkajšie alebo vnútorné vystuženie a upevnenie, ochranné alebo stabilizujúce prvky telesa nádrže alebo nádoby,
- (d) nádob IBC iných ako pružných nádob IBC znamená vystuženie, upevnenie, manipulačné, ochranné alebo stabilizujúce prvky telesa (vrátane základnej palety pre zložené nádoby IBC s vnútornou nádobou z plastu).

POZNÁMKA: *O prenosných cisternách pozri kapitolu 6.7.*

Kontrolná organizácia (Inspection body) znamená nezávislú kontrolnú a skúšobnú organizáciu schválenú príslušným orgánom.

Kritická teplota (Critical temperature) znamená zvýšenú teplotu, pri ktorej látka nemôže existovať v kvapalnom stave.

Kryogénna nádoba (Cryogenic receptacle) znamená prepravnú, tepelne izolovanú tlakovú nádobu na schladené kvapalné plyny s objemom najviac 1 000 litrov vody.

Kusová zásielka (balík) (Package) znamená konečný výsledok procesu balenia pozostávajúci z obalu alebo veľkého obalu, alebo nádoby IBC a jeho obsahu pripraveného na odoslanie. Tento pojem zahŕňa aj nádoby na plyny tak, ako boli definované v tomto oddiele, ako aj predmety, ktoré sa vzhľadom na ich veľkosť, hmotnosť alebo tvar môžu prepravovať nezabalené alebo prepravovať v kolískach, kliečkach alebo inom manipulačnom zariadení. Tento pojem sa nevzťahuje na voľne ložené látky ani na látky prepravované v cisternách.

POZNÁMKA: *O rádioaktívnom materiáli pozri bod 2.2.7.2.*

Kvapalná látka (Liquid) znamená látku, ktorej tlak nasýtených pár pri 50 °C je najviac 300 kPa (3 bary), ktorá pri 20 °C a tlaku 101,3 kPa nie je úplne v plynnom stave a ktorá:

- (a) má bod topenia alebo počiatkový bod topenia 20 °C alebo menej pri tlaku 101,3 kPa alebo
- (b) je kvapalná podľa skúšobného postupu ASTM D 4359–90, alebo
- (c) nie je pastou podľa kritérií použiteľných pri skúške na stanovenie tekutosti (penetrometrická skúška) opísanou v bode 2.3.4.

POZNÁMKA: *„Prepravou v kvapalnom stave“ sa na účely požiadaviek kladených na cisterny rozumie:*

- *preprava kvapalných látok určených podľa skôr uvedenej definície alebo*
- *preprava pevných látok odovzdaných na prepravu v roztopenom stave.*

M

Malá nádoba obsahujúca plyn (Small receptacle containing gas) pozri „*Plynová bombička*“.

Malý kontajner (Small container) znamená kontajner s vnútorným objemom najmenej 1 m³ a najviac 3 m³.

POZNÁMKA: O rádioaktívnom materiáli pozri bod 2.2.7.2.

Manipulačné zariadenie (Handling device) znamená (pre pružné nádoby IBC) akúkoľvek slučku, uško, oko alebo rám pripustený k telesu nádoby IBC alebo vytvorený z vyčnievajúceho materiálu nádoby IBC.

Materiál z recyklovaných plastov (Recycled plastics material) znamená materiály pochádzajúce z použitých priemyselných obalov, ktoré boli vyčistené a pripravené na spracovanie na nové obaly.

Mäkká oceľ (Mild steel) znamená oceľ s najmenšou pevnosťou v ťahu medzi 360 až 440 N/mm².

POZNÁMKA: O prenosných cisternách pozri kapitolu 6.7.

Medziobal (Intermediate packaging) znamená obal umiestnený medzi vnútorným obalom alebo predmetmi a vonkajším obalom.

MEGC pozri „*Viacčlánkový kontajner na plyn*“.

Menovitý objem nádoby (Nominal capacity of the receptacle) znamená menovitý objem nebezpečnej látky nachádzajúcej sa v nádobe vyjadrený v litroch. Pri fľašiach na stlačený plyn sa za menovitý objem musí považovať ekvivalentný objem vody vo fľaši.

N

Nádoba (Receptacle) je obal na príjem a skladovanie látok alebo predmetov vrátane akéhokoľvek druhu uzáverov. Táto definícia sa nevzťahuje na nádrže (pozri aj „*Kryogénna nádoba*“, „*Vnútorná nádoba*“, „*Tlaková nádoba*“, „*Pevná vnútorná nádoba*“ a „*Plynová bombička*“).

Nádoba (Receptacle) (trieda 1) obsahuje debny, fľaše, kanvy, plechovky, sudy, poháre a tuby vrátane akéhokoľvek druhu uzáverov používaných vo vnútornom obale alebo medziobale.

Nádoba IBC (IBC) pozri „*Stredne veľká nádoba na voľne ložené látky (Intermediate bulk container)*“.

Nádoba IBC z dreva (Wooden IBC) znamená pevné alebo skladacie drevené teleso nádoby spolu s vnútornou vložkou (ale nie s vnútorným obalom) a primeraným obslužným a konštrukčným vybavením.

Nádoba IBC zo zvlášť pevnej lepenky (Fibreboard IBC) znamená teleso nádoby zo zvlášť pevnej lepenky s alebo bez oddeliteľného dna a vrchnáka, v prípade potreby aj s vnútornou vložkou (ale nie s vnútorným obalom) a s primeraným obslužným alebo manipulačným zariadením.

Nádoba IBC z kovu (Metal IBC) znamená teleso nádoby z kovu spolu s príslušným obslužným a manipulačným zariadením.

Nádoba IBC z pevného plastu (Rigid plastics IBC) znamená pevné teleso nádoby z plastu, ktoré môže mať konštrukčné vybavenie spolu s primeraným obslužným zariadením.

Nádrž (Shell) znamená obal obsahujúci látku (vrátane otvorov a ich uzáverov).

POZNÁMKA 1: Táto definícia sa nevzťahuje na nádoby.

POZNÁMKA 2: O prenosných cisternách pozri kapitolu 6.7.

Najväčšia čistá hmotnosť (Maximum net mass) znamená najväčšiu čistú hmotnosť obsahu v jednotlivom obale alebo najväčšiu kombinovanú hmotnosť vnútorných obalov a ich obsahov vyjadrenú v kilogramoch.

Najväčšia povolená celková hmotnosť (Maximum permissible gross mass):

- (a) (pre všetky kategórie nádob IBC iných ako pružných nádob IBC) znamená hmotnosť nádoby IBC a akéhokoľvek obslužného alebo konštrukčného vybavenia spolu s najväčšou čistou hmotnosťou,
- (b) (pre cisterny) znamená hmotnosť cisterny a najvyššiu hmotnosť nákladu povolenú na prepravu.

POZNÁMKA: O prenosných cisternách pozri kapitolu 6.7.

Najväčšie povolené zaťaženie (Maximum permissible load) znamená (pre pružné nádoby IBC) najväčšiu čistú hmotnosť, na ktorú je nádoba IBC určená a ktorú je povolené prepravovať.

Najväčší objem (Maximum capacity) znamená najväčší vnútorný objem nádob alebo obalov vrátane stredne veľkých nádob na voľne ložené látky (nádob IBC) a veľkých obalov vyjadrený v kubických metroch alebo litroch.

Najvyšší prevádzkový tlak (pretlak) [Maximum working pressure (gauge pressure)] znamená najväčšiu hodnotu jedného z nasledujúcich troch tlakov:

- (a) najväčší účinný tlak povolený v cisterne počas plnenia (najväčší povolený plniaci tlak),
- (b) najväčší účinný tlak povolený v cisterne počas vyprázdňovania (najväčší povolený vyprázdňovací tlak) a
- (c) účinný pretlak tlaku, ktorému je cisterna vystavená svojím obsahom pri najväčšej pracovnej teplote (vrátane vonkajších plynov, ktoré môže obsahovať).

Okrem prípadov, keď osobitné požiadavky stanovené kapitolou 4.3 predpisujú inak, nesmie byť číselná hodnota tohto pracovného tlaku (pretlaku) nižšia ako tlak nasýtených pár (absolútny tlak) plnenej látky pri 50 °C.

Pri cisternách vybavených poistnými ventilmi (s prietržnými kotúčmi alebo bez nich) iných ako cisternách určených na prepravu stlačených, skvapalnených alebo rozpustených plynov triedy 2 musí byť najvyšší pracovný tlak (pretlak) rovný predpísanému otváraciemu tlaku takýchto poistných ventilov. (Pozri aj „Výpočtový tlak“, „Vypúšťací tlak“, „Plniaci tlak“ a „Skúšobný tlak“.)

POZNÁMKA 1: O prenosných cisternách pozri kapitolu 6.7.

POZNÁMKA 2: Pre uzavreté kryogénne nádoby pozri poznámku k bodu 6.2.1.3.3.5.

Nakladajúca organizácia (Loader) znamená akúkoľvek organizáciu, ktorá nakladá nebezpečné veci do vozidla alebo veľkého kontajnera.

Natlakovaná plynová bombička (Pressurized gas cartridge) pozri „Aerosólový rozprašovač“.

Navíjací bubon (Reel) (trieda 1) znamená zariadenie vyrobené z plastov, z dreva, zo zvlášť pevnej lepenky, z kovu alebo iného vhodného materiálu, pozostávajúce zo stredovej cievky s bočnými stenami na jej čelách alebo bez nich. Predmety a látky možno na tento bubon navíjať a môžu byť zachytené medzi bočnými stenami.

Nebezpečná reakcia (Dangerous reaction) znamená:

- (a) horenie a/alebo vývoj veľkého tepla,
- (b) vývoj horľavých, dusivých, oksylichujúcich a/alebo jedovatých plynov,
- (c) vznik žieravých látok,
- (d) vznik nestabilných látok alebo
- (e) nebezpečné zvýšenie tlaku (len v cisternách).

Nebezpečné veci (Dangerous goods) znamenajú také látky a predmety, ktorých preprava je podľa ADR zakázaná alebo sa povoľuje len za tu uvedených podmienok.

Nesnímateľná cisterna (Fixed tank) znamená cisternu s objemom viac ako 1 000 litrov, trvalo pripevnenú k vozidlu (ktoré sa tým stane cisternovým vozidlom) alebo ktorá tvorí neoddeliteľnú časť rámu takéhoto vozidla.

Norma EN (EN standard) znamená európsku normu uverejnenú Európskym úradom pre normalizáciu (CEN - 36 rue de Stassart, B-1050 Brussels).

Norma ISO (ISO standard) znamená medzinárodnú normu uverejnenú Medzinárodnou organizáciou pre normalizáciu (ISO - 1, rue de Varembe, CH-1204 Geneva 20).

O

Obal (Packaging) znamená nádobu a akékoľvek ďalšie zložky alebo materiály potrebné pre nádobu na to, aby plnila svoju ochrannú funkciu [pozri tiež „Kombinovaný obal“, „Zložený obal (z plastu)“, „Zložený obal (sklo, porcelán alebo kamenina)“, „Vnútorň obal“, „Stredne veľká nádoba na voľne ložené látky (nádoba IBC)“, „Medziobal“, „Veľký obal“, „Tenkostenný kovový obal“, „Vonkajší obal“, „Opravovaný obal“, „Prerobený obal“, „Opakovane použitý obal“, „Záchranný obal“, „Prachotesný obal“].

POZNÁMKA: O rádioaktívnom materiáli pozri bod 2.2.7.2.

Obalová skupina (Packing group) znamená skupinu, do ktorej môžu byť na účely balenia zaradené určité látky podľa stupňa ich nebezpečenstva. Obalové skupiny majú nasledujúci význam, ktorý je presnejšie vysvetlený v časti 2.

- Obalová skupina I: látky vykazujúce vysoké nebezpečenstvo,
Obalová skupina II: látky vykazujúce stredné nebezpečenstvo a
Obalová skupina III: látky vykazujúce nízke nebezpečenstvo.

POZNÁMKA: *Určité predmety s obsahom nebezpečných látok sú zaradené do obalovej skupiny.*

Obslužné zariadenie (Service equipment)

- (a) pri cisternách znamená zariadenia na plnenie a vyprázdňovanie, vetranie, ochranu, ohrev a tepelnú izoláciu, ako aj meracie prístroje,
(b) pri článkoch batériových vozidiel alebo kontajneroch MEGC znamená zariadenia na plnenie a vyprázdňovanie vrátane systému potrubí, bezpečnostné zariadenia a meracie prístroje,
(c) pri nádobách IBC znamená zariadenie na plnenie a vyprázdňovanie a na akékoľvek uvoľňovanie tlaku alebo vetranie, ochranu, ohrev a tepelnú izoláciu, ako aj meracie prístroje.

POZNÁMKA: *O prenosných cisternách pozri kapitolu 6.7.*

Odosiateľ (Consignor) znamená organizáciu, ktorá odosiela nebezpečné veci buď vo svojom mene, alebo za tretiu stranu. Ak sa dopravná operácia vykonáva podľa prepravnej zmluvy, potom sa odosiateľom rozumie odosiateľ v zmysle prepravnej zmluvy.

Odpady (Wastes) znamenajú látky, roztoky, zmesi alebo predmety, ktoré sa nepoužívajú ako také, ale ktoré sa prepravujú na spracovanie, uloženie, likvidáciu spálením alebo sa s nimi disponuje inými metódami.

Odporúčaná oceľ (Reference steel) znamená oceľ s pevnosťou v ťahu 370 N/mm² a predĺžením pri pretrhnutí 27 %.

Ochrana nádoby IBC (Protected IBC) (pre nádobu IBC z kovu) znamená nádobu IBC vybavenú dodatočnou ochranou proti nárazom, krytom tvaru napríklad viacerých vrstiev (tzv. sendvič) alebo dvojstennej konštrukcie, alebo rámu s kovovým pletivom.

Opakovane použitý obal (Reused packaging) znamená obal, ktorý bol prehliadnutý a neboli na ňom nájdené žiadne chyby nepriaznivo ovplyvňujúce jeho schopnosť vydržať vykonanie skúšok. Tento pojem zahŕňa aj tie obaly, ktoré sú plnené rovnakými alebo podobnými obsahmi a prepravujú sa v rámci jedného prepravného reťazca riadeného odosiateľom výrobku.

Prerobená nádoba IBC (Remanufactured IBC) pozri „*Stredne veľká nádoba na voľne ložené látky (IBC)*“.

Opravená nádoba IBC (Repaired IBC) pozri „*Stredne veľká nádoba na voľne ložené látky (IBC)*“.

Opravovaný obal (Reconditioned packaging) znamená, že ide najmä o:

- (a) kovové sudy, ktoré:
  - (i) boli vyčistené až po pôvodný konštrukčný materiál a z ktorých boli odstránené všetky predchádzajúce obsahy, vnútorná a vonkajšia korózia, ako aj vonkajší náter a bezpečnostné značky,
  - (ii) sú renovované na svoj pôvodný tvar a obrysy, vyrovnané a utesnené a všetky poškodené tesnenia boli vymenené a
  - (iii) boli prehliadnuté po vyčistení, ale pred natieraním, pričom obaly s dierami, viditeľnými jamkami, výrazným zmenšením hrúbky materiálu, únavou kovu, poškodením závitov alebo uzáverov alebo inými výraznými chybami boli vyradené,
- (b) plastové sudy a kanistry, ktoré:
  - (i) boli vyčistené až po pôvodný konštrukčný materiál odstránením všetkých predchádzajúcich obsahov, vonkajších náterov a bezpečnostných značiek,
  - (ii) mali vymenené všetky poškodené tesnenia a
  - (iii) boli po vyčistení prehliadnuté, pričom všetky obaly s viditeľným poškodením, ako je natrhnutie, ohnutie, nalomenie, poškodenie závitov či uzáverov, alebo ďalšími významnými defektmi boli vyradené.

Organizácia alebo *Podnik (Enterprise)* znamená akúkoľvek fyzickú osobu alebo právnickú osobu, buď ziskovú, alebo neziskovú, akékoľvek združenie alebo skupinu osôb bez právnej subjektivity, buď ziskové, alebo neziskové, alebo akýkoľvek úradný orgán, ktorý má vlastnú právnu subjektivitu alebo je závislý od orgánu, ktorý takúto právnu subjektivitu má.

Otvorené vozidlo (Open vehicle) znamená plošinové vozidlo bez nadstavby alebo len s bočnicami a so zadným čelom.

Otvorený kontajner (Open container) znamená hore otvorený kontajner alebo kontajnerovú plošinu.

P

Pevná látka (Solid) znamená:

- (a) látku s bodom topenia alebo počiatočným bodom topenia najviac 20 °C pri tlaku 101,3 kPa alebo
- (b) látku, ktorá nie je podľa skúšobnej metódy ASTM D 4359–90 kvapalinou alebo ktorá je pastovitá podľa kritéria použiteľného pri skúške na stanovenie tekutosti (penetrometrická skúška) opísanej v bode 2.3.4.

Pevná vnútorná nádoba (Rigid inner receptacle) znamená (pri zložených IBC) nádobu, ktorá si uchováva svoj všeobecný tvar, aj keď je prázdna a bez svojich uzáverov a bez podpory vonkajšieho puzdra. Akákoľvek vnútorná nádoba, ktorá nie je „pevná“, sa považuje za „pružnú“.

Plniaca organizácia (Filler) znamená akúkoľvek organizáciu, ktorá nakladá nebezpečné veci do cisterny (cisternového vozidla, snímateľnej cisterny, prenosnej cisterny alebo cisternového kontajnera) a/alebo vozidla, veľkého alebo malého kontajnera na voľne ložené látky, alebo do batériového vozidla, alebo kontajnerov MEGC.

Plniaci pomer (Filling ratio) znamená pomer hmotnosti plynu k hmotnosti vody pri teplote 15 °C, pri ktorom by mohla byť úplne naplnená tlaková nádoba vhodne pripravená na používanie.

Plniaci tlak (Filling pressure) znamená najvyšší tlak skutočne vytváraný v cisterne, ak je plnená pod tlakom (pozri aj „Výpočtový tlak“, „Vypúšťací tlak“, „Najvyšší pracovný tlak“ (pretlak) a „Skúšobný tlak“).

Plyn (Gas) znamená akúkoľvek látku:

- (a) ktorej tlak nasýtenej pary je pri 50 °C vyšší ako 300 kPa (3 bary) alebo
- (b) ktorá je pri štandardnom tlaku 101,3 kPa a pri 20 °C úplne v plynnom stave.

Plynová bombička (Gas cartridge) znamená akúkoľvek nádobu na jednorazové použitie obsahujúcu pod tlakom plyn alebo zmes plynov. Môže byť vybavená ventilom.

Podložka (Tray) znamená (trieda 1) platňu z kovu, plastu, zo zvlášť pevnej lepenky alebo iného vhodného materiálu, ktorá je vložená do vnútorného, prostredného alebo vonkajšieho obalu a v takomto obale je dokonale upevnená. Povrch podložky môže byť vytvarovaný tak, že obaly alebo predmety sa môžu doň vložiť, bezpečne upevniť a oddeliť od seba.

Podnik (Undertaking) pozri *Organizácia*.

Podtlaková cisterna na odpady (Vacuum-operated waste tank) znamená nesnímateľnú cisternu, snímateľnú cisternu, cisternový kontajner alebo cisternovú vymeniteľnú nadstavbu predovšetkým používanú na prepravu nebezpečných odpadov, vybavenú osobitnými konštrukčnými prvkami a/alebo zariadením, ktoré uľahčuje nakládku a vykládku odpadov, ako je to uvedené v kapitole 6.10. Cisterna, ktorá úplne vyhovuje požiadavkám kapitoly 6.7 alebo 6.8, sa za podtlakovú cisternu na odpad nepovažuje.

Poistný ventil (Safety valve) znamená pružinové zariadenie, ktoré sa spúšťa samočinne tlakom, ktorého úlohou je ochrana cisterny pred neprijateľným nadbytkom vnútorného tlaku.

Položka I. N. (N. O. S. entry) – (inak nešpecifikovaná položka – *not otherwise specified entry*) znamená spoločnú položku, do ktorej môžu byť priradené látky, zmesi, roztoky alebo predmety, ak:

- (a) nie sú menovite uvedené v tabuľke A kapitoly 3.2 a
- (b) vykazujú chemické, fyzikálne a/alebo nebezpečné vlastnosti zodpovedajúce triede, klasifikačnému kódu, obalovej skupine a názvu položky I. N.

Prachotesný obal (Sift-proof packaging) znamená obal neprepúšťajúci suchý obsah vrátane jemných pevných častíc, ktoré sa vytvárajú počas prepravy.

Pracovný tlak (Working pressure) znamená ustálený tlak stlačeného plynu pri odporúčanej teplote 15 °C v plnej tlakovej nádobe.

POZNÁMKA: Pre cisterny pozri „Najvyšší pracovný tlak“.

Predpis EHK (ECE Regulation) znamená nariadenie pripojené k dohode týkajúcej sa prijatia jednotných technických predpisov pre kolesové vozidlá, výstroj a súčasti, ktoré môžu byť namontované a/alebo používané na kolesových vozidlách, a podmienok na vzájomné uznávanie schvaľovacích osvedčení na základe týchto predpisov (dohoda z roku 1958, neskôr novelizovaná).

Prenosná cisterna (Portable tank) znamená viacúčelovú cisternu, ktorá má pri použití na prepravu látok triedy 2 vnútorný objem viac ako 450 litrov, v zhode s definíciou v kapitole 6.7 alebo kódom IMDG, ktorá má v stĺpci (10) tabuľky A kapitoly 3.2 uvedenú osobitnú inštrukciu (kód T) na prenosnú cisternu.

Preprava (Carriage) znamená akúkoľvek zmenu miesta nebezpečných vecí vrátane nevyhnutných zastávok daných podmienkami dopravy a vrátane akéhokoľvek obdobia, ktoré nebezpečné veci strávia vo vozidlách, cisternách a kontajneroch nevyhnutne vynútenými podmienkami dopravy pred, v priebehu a po zmene miesta.

Táto definícia zahŕňa aj prechodné dočasné skladovanie nebezpečných vecí s cieľom zmeny spôsobu alebo prostriedku dopravy (prekládka). Toto platí za predpokladu, že na požiadanie dopravné doklady preukážu miesto odoslania a miesto určenia, a za predpokladu, že kusové zásielky a cisterny nie sú počas dočasného skladovania otvorené okrem prípadov ich kontroly príslušnými orgánmi.

Preprava voľne ložených látok (Carriage in bulk) znamená prepravu nebalených pevných látok alebo predmetov vo vozidlách alebo kontajneroch. Tento pojem sa nevzťahuje na zabalené veci ani na látky prepravované v cisternách.

Prepravný obal (Overpack) znamená akýkoľvek obal použitý jedným odosielateľom obsahujúci jednu alebo viac kusových zásielok (kusov) zostavených do jednej jednotky s cieľom ich ľahšieho ukladania a manipulácie počas prepravy.

Príklady prepravných obalov:

- (a) ukladacia podložka taká, ako je paleta, na ktorej je položených alebo naukladaných niekoľko kusových zásielok, ktoré sú zabezpečené pásom z plastu alebo obalené zmršťovacou alebo naťahovacou fóliou alebo iným vhodným spôsobom, alebo
- (b) vonkajší ochranný obal, ako je debna alebo prepravka (klietka).

Prevádzkovateľ cisternového kontajnera/prenosnej cisterny znamená organizáciu, na ktorej meno je cisternový kontajner/prenosná cisterna zaregistrovaný/á.

Prevádzkovateľ prenosnej cisterny (Portable tank operator) pozri „Prevádzkovateľ cisternového kontajnera/prenosnej cisterny“.

Príbrežný kontajner na voľne ložené látky (Offshore bulk container) znamená opakovane používaný kontajner na voľne ložené látky, osobitne navrhnutý na opakovanú prepravu nebezpečných vecí do, z a medzi zariadeniami námornej prepravy. Príbrežný kontajner na voľne ložené látky je navrhnutý a skonštruovaný v súlade s pokynmi pre schvaľovanie príbrežných kontajnerov na voľne ložené látky určených pre otvorené more, ako boli stanovené dokumentom MSC/Circ.860 Medzinárodnej organizácie pre námornú prepravu (*International Maritime Organization, IMO*).

Príjemca (Consignee) znamená príjemcu podľa zmluvy o obstaraní prepravy. Ak príjemca vymenuje tretiu stranu v zhode s príslušnými ustanoveniami na uzavretie prepravnej zmluvy, potom sa musí táto osoba považovať za príjemcu v zmysle ADR. Ak k preprave prichádza bez prepravnej zmluvy, za príjemcu sa musí považovať organizácia preberajúca starosť o nebezpečné veci pri ich príchode.

Príručka o skúškach a kritériách (Manual of Tests and Criteria) znamená štvrté opravené vydanie Odporúčania OSN na prepravu nebezpečných vecí, Príručka o skúškach a kritériách, ktorú vydala OSN (ST/SG/AC.10/11/Rev. 4).

Príslušný orgán (Competent authority) znamená štátny úrad alebo úrady alebo akúkoľvek inú organizáciu alebo organizácie ustanovené ako také v každom štáte a v každom osobitnom prípade v súlade s vnútroštátnym právnym poriadkom.

Pružná nádoba IBC znamená teleso nádoby vyrobené z fólie, tkaniny alebo iného pružného materiálu alebo ich kombinácií, v nevyhnutnom prípade s vnútorným povlakom alebo vložkou, spolu s vhodným obslužným a manipulačným zariadením.

R

Renovovaný obal (Remanufactured packaging) znamená predovšetkým:

- (a) kovové sudy, ktoré:
  - (i) sú vyrobené ako sudy typu UN spĺňajúce požiadavky kapitoly 6.1 zo sudov, ktoré nevyhovujú typu UN,
  - (ii) sú prerobené zo sudov jedného typu UN, ktorý spĺňa požiadavky uvedené v kapitole 6.1 na iný typ UN, alebo
  - (iii) prišlo k premiestneniu ich podstatných konštrukčných prvkov (ako napríklad neodnímateľných viek),
- (b) plastové sudy, ktoré:
  - (i) sú prerobené z jedného typu UN na iný typ UN (napríklad z 1H1 na 1H2) alebo
  - (ii) prišlo k premiestneniu ich podstatných konštrukčných prvkov.

Renovované sudy podliehajú požiadavkám kapitoly 6.1, ktoré sa používajú na nové sudy toho istého typu.

RID znamená anglickú skratku pre Poriadok pre medzinárodnú železničnú prepravu nebezpečných vecí, príloha 1 dodatku B (Jednotné predpisy týkajúce sa dohody o medzinárodnej železničnej preprave tovaru) (CIM) Dohovoru o medzinárodnej železničnej preprave (COTIF).

Riziková teplota (Emergency temperature) znamená teplotu, pri ktorej sa v prípade straty kontroly nad teplotou musia prijať núdzové opatrenia.

S

SADT pozri „*Teplota samourýchľujúceho rozkladu (Self-accelerating decomposition temperature)*“.

Skúška nepriepustnosti (Leakproofness test) znamená skúšku určenú na zistenie nepriepustnosti cisterny, obalu alebo nádoby IBC, ako aj výbavy a uzatváracieho zariadenia.

POZNÁMKA: *O prenosných cisternách pozri kapitolu 6.7.*

Skúšobný tlak (Test pressure) znamená požadovaný tlak použitý počas tlakovej skúšky pri vstupnej alebo periodickej prehliadke [pozri aj „*Výpočtový tlak*“, „*Vypúšťací tlak*“, „*Plniaci tlak*“ a „*Najvyšší prevádzkový tlak (pretlak)*“].

POZNÁMKA: *O prenosných cisternách pozri bod 6.7.4.1.*

Smernica EÚ (EC Directive) znamená ustanovenie, o ktorom rozhodla príslušná ustanovizeň Európskeho spoločenstva a ktoré je s ohľadom na požadovaný výsledok záväzné pre každý členský štát, ktorému je určené, ale národné orgány majú na výber spôsob a postup, ako to dosiahnuť.

Snímateľná cisterna (Demountable tank) znamená cisternu inú ako nesnímateľná cisterna, prenosná cisterna, cisternový kontajner, článok batériového vozidla alebo kontajner MEGC s objemom viac ako 450 litrov, ktorá nie je určená na prepravu vecí bez poškodenia nákladu a normálne sa s ňou môže manipulovať len vtedy, keď je prázdna.

Spaľovacie vyhrievacie zariadenie (Combustion heater) znamená zariadenie priamo využívajúce kvapalné alebo plyné palivo a nevyužívajúce odpadové teplo z motora používaného na pohon vozidla.

Spoločná položka (Collective entry) znamená údaj pre presne definovanú skupinu látok alebo predmetov (pozri bod 2.1.1.2, B, C a D).

Stredne veľká nádoba na voľne ložené látky (Intermediate bulk container) (nádoba IBC) znamená buď pevný, alebo pružný obal iný ako obaly opísané v kapitole 6.1, ktorý:

- (a) má objem:
  - (i) najviac 3 m³ na pevné látky a kvapalné látky obalových skupín II a III,
  - (ii) najviac 1,5 m³ na pevné látky obalovej skupiny I balené do pružných, pevných plastových, zložených, zo zvlášť pevnej lepenky alebo drevených nádob IBC,
  - (iii) najviac 3 m³ na pevné látky obalovej skupiny I balené do kovových nádob IBC,
  - (iv) najviac 3 m³ na rádioaktívne materiály triedy 7,
- (b) je konštruovaný na mechanickú manipuláciu,
- (c) je odolný proti nárazom spôsobeným manipuláciou a dopravou, ako je to určené skúškami v kapitole 6.5 (pozri aj „*Zložená nádoba IBC s vnútornou nádobou z plastu*“, „*Nádoba IBC zo zvlášť pevnej lepenky*“, „*Pružná nádoba IBC*“, „*Nádoba IBC z kovu*“, „*Nádoba IBC z pevného plastu*“ a „*Nádoba IBC z dreva*“).

POZNÁMKA 1: Cisternové kontajnery spĺňajúce požiadavky kapitoly 6.7 alebo 6.8 sa nepovažujú za stredne veľké nádoby na voľne ložené látky (nádoby IBC).

POZNÁMKA 2: Stredne veľké nádoby na voľne ložené látky (nádoby IBC) spĺňajúce požiadavky kapitoly 6.5 sa nepovažujú za kontajnery v zmysle ADR.

Prerobená nádoba IBC (*Remanufactured IBC*) znamená kovovú, z pevného plastu alebo zloženú nádobu IBC, ktorá:

- (a) je vyrobená ako typ UN z takej, ktorá pôvodne nebola typ UN, alebo
- (b) je zmenená z jedného konštrukčného typu UN na iný konštrukčný typ UN.

Prerobené nádoby IBC sú predmetom tých istých požiadaviek ADR, aké sú použité na nové nádoby IBC takého istého typu (pozri tiež konštrukčný typ definovaný v bode 6.5.4.1.1).

Opravená nádoba IBC (*Repaired IBC*) znamená kovovú, z pevného plastu alebo zloženú nádobu IBC, ktorá ako výsledok nárazu alebo akejkoľvek inej príčiny (napríklad hrdzavenia, krehnutia alebo iného zníženia pevnosti s porovnaným konštrukčným typom) je prestavaná tak, aby vyhovela typu a bola schopná vydržať skúšky konštrukčného typu. Na účely ADR sa náhrada pevnej vnútornej nádoby zloženej nádoby IBC nádobou vyhovujúcou pôvodnej výrobnéj špecifikácii považuje za opravu. Avšak bežná údržba pevných nádob IBC sa nepovažuje za opravu. Telesá nádob IBC z pevných plastov a vnútorné nádoby zložených nádob IBC nie sú opraviteľné. Pružné nádoby IBC sa neopravujú, iba ak by to príslušný orgán schválil.

Bežná údržba pružných nádob IBC (*Routine maintenance of IBCs*) znamená bežné vykonávanie činností, ako sú:

- (a) čistenie,
- (b) nahradzovanie nezabudovaných súčastí, ako sú nezabudované vložky alebo tiahla uzáverov, súčastami vyhovujúcimi pôvodným špecifikáciám výrobcu,

na pružných nádobách IBC vyrobených z plastu alebo textilu, a to pod podmienkou, že tieto činnosti nepriaznivým spôsobom neovplyvnia skladovaciu (bezpečnostnú) funkciu pružných nádob IBC alebo nezmenia typ ich konštrukcie.

Bežná údržba pevných nádob IBC (*Routine maintenance of rigid IBCs*) znamená obvyklé vykonávanie operácií na kovových, z pevných plastov alebo zložených nádobách IBC, takých ako:

- (a) čistenie,
- (b) odstraňovanie a znovuinštalovanie alebo náhrada telies uzáverov (vrátane príslušných tesnení) alebo servisného vybavenia zodpovedajúcich pôvodným výrobným špecifikáciám za predpokladu, že je zaručená tesnosť nádoby IBC, alebo
- (c) obnovenie konštrukčného vybavenia nie priamo vykonávajúceho zadržiavanie nebezpečných vecí alebo zadržiavaciu funkciu vyprázdňovacím tlakom v súlade s konštrukčným typom (napríklad vyrovnávanie podpier alebo zdvíhacích zariadení) za predpokladu, že bezpečnostná funkcia nádoby IBC nie je dotknutá.

Sud (Drum) znamená valcovitý obal s plochými alebo vypuklými čelami (dnami) vyrobený z kovu, zo zvlášť pevnej lepenky, plastu, preglejky alebo iného vhodného materiálu. Pod túto definíciu patria aj obaly iného tvaru, napríklad okrúhle, zužujúce sa v hrdle alebo v tvare vedra. Drevené sudy a kanistry pod túto definíciu nepatria.

T

Technické inštrukcie ICAO (ICAO Technical Instruction) znamená Technické inštrukcie pre bezpečnú leteckú prepravu nebezpečných vecí, ktoré dopĺňajú prílohu 18 Chicagského dohovoru o medzinárodnej civilnej (leteckej) preprave (Chicago 1944), uverejnené Medzinárodnou organizáciou pre civilné letectvo (ICAO) v Montreale.

Technický názov (Technical name) znamená uznaný chemický názov, ak je to podstatné, biologický názov alebo iný názov obvykle používaný vo vedeckých a technických príručkách, časopisoch a textoch (pozri bod 3.1.2.8.1.1).

Teleso (Body) znamená (pre všetky kategórie nádob IBC iných ako zložených nádob IBC) vlastnú nádobu vrátane otvorov a uzáverov, ale nezahŕňa v sebe obslužné zariadenie.

Tenkostenný kovový obal (Light-gauge metal packaging) znamená obal okrúhleho, elipsovitého, pravouhelníkového alebo mnohouhelníkového prierezu (tiež kužeľovitý), zužujúceho sa v hrdle a v podobe vedra, zhotovený z kovu, s hrúbkou steny najviac 0,5 mm (napríklad z pocínovaného plechu), s plochým alebo vypuklým dnom a s jedným či viacerými otvormi, ktorý nepatrí pod definície sudov alebo kanistier.

Teplota samourýchľujúceho rozkladu (Self-accelerating decomposition temperature) (SADT) znamená najnižšiu teplotu, pri ktorej môže prísť k samourýchľujúcemu rozkladu látky nachádzajúcej sa v obale počas prepravy. Ustanovenia týkajúce sa SADT a účinkov zohrievania v uzavretom priestore sú uvedené v časti II Príručky o skúškach a kritériách.

Tkanina z plastu (Woven plastics) znamená (pre pružné nádoby IBC) materiál zhotovený z ťahaných pásov alebo vhodného jednovláknového plastového materiálu.

Tlaková plynová bombička (Pressurized gas cartridge) pozri „Aerosól“ alebo „Aerosólový rozprašovač“.

Tlaková nádoba (Pressure receptacle) znamená spoločný pojem, ktorý zahŕňa fľaše, veľké nádoby v tvare valca, tlakové sudy, uzavreté kryogénne nádoby a zväzky fliaš.

Tlakový sud (Pressure drum) znamená zváranú tlakovú nádobu schopnú dopravy s vnútorným objemom vody presahujúcim 150 litrov, ale najviac 1 000 litrov (napríklad valcovité nádoby vybavené obručami na váľanie, guľovité nádoby na klzných lištách).

U

Ustálený tlak (Settled pressure) znamená tlak, pri ktorom je obsah tlakovej nádoby v tepelnej a rozptylovej rovnováhe.

Uzáver (Closure) znamená zariadenie, ktorým sa uzatvára otvor nádoby.

Uzavreté vozidlo (Closed vehicle) znamená vozidlo s uzatvárateľnou nadstavbou.

Uzavretý kontajner (Closed container) znamená úplne uzavretý kontajner s pevnou strechou, pevnými bočnými stenami, pevnými čelnými stenami a podlahou. Pod tento pojem patria kontajnery s otváracou strechou, ktorú počas dopravy možno uzavrieť.

V

Vákuový ventil (Vacuum valve) znamená pružinové zariadenie, ktoré sa spúšťa automaticky tlakom a ktorého účelom je ochrana cisterny proti nežiaducemu negatívnemu vnútornému tlaku.

Viacčlánkový kontajner na plyn (Multiple-element gas container) (kontajner MEGC) znamená jednotku obsahujúcu články, ktoré sú navzájom prepojené potrubím, a uloženú na ráme. Za články viacčlánkového kontajnera na plyn sa považujú fľaše, veľké nádoby v tvare valca, tlakové sudy a zväzky fliaš, ako aj cisterny na prepravu plynov triedy 2 s vnútorným objemom viac ako 450 litrov.

POZNÁMKA: O UN kontajneroch MEGC pozri kapitolu 6.7.

Veľká nádoba v tvare valca (Tube) (trieda 2) znamená bezšvovú prenosnú tlakovú nádobu s vnútorným objemom presahujúcim 150 litrov vody, nie však viac ako 3 000 litrov vody.

Veľký kontajner (Large container) znamená:

- (a) kontajner s vnútorným objemom viac ako 3 m³,
- (b) v zmysle CSC kontajner s takou veľkosťou, ktorého plocha, vymedzená štyrmi spodnými, vonkajšími rohmi, je:
  - (i) najmenej 14 m² (150 štvorcových stôp) alebo
  - (ii) najmenej 7 m² (75 štvorcových stôp), ak je vybavený hornými rohovými úchytkami.

POZNÁMKA: O rádioaktívnom materiáli pozri bod 2.2.7.1.2.

Veľký obal (Large packaging) znamená obal pozostávajúci z vonkajšieho obalu, ktorý obsahuje predmety alebo vnútorný obal a ktorý:

- (a) je konštruovaný na mechanickú manipuláciu a
- (b) ktorého čistá hmotnosť presahuje 400 kg alebo objem presahuje 450 litrov, ale ktorého objem je najviac 3 m³.

Vložka (Liner) znamená rúru alebo vreco vložené do obalu, veľkého obalu alebo nádoby IBC vrátane uzáverov ich otvorov, ktorá však netvorí ich pevnú súčasť.

Vnútorná nádoba (Inner receptacle) znamená nádobu, ktorá si vyžaduje vonkajší obal na splnenie jej bezpečnostnej funkcie.

Vnútorný obal (Inner packaging) znamená obal, ktorý si na prepravu vyžaduje použitie vonkajšieho obalu.

Vonkajší obal (Outer packaging) znamená vonkajšiu ochranu zloženého alebo kombinovaného obalu spolu s absorpčným materiálom, výstelkou a akýmkoľvek ďalšími prvkami potrebnými na uloženie a ochranu vnútorných nádob alebo vnútorných obalov.

Vozidlo (Vehicle) pozri „Batériové vozidlo“, „Uzavreté vozidlo“, „Otvorené vozidlo“, „Vozidlo zakryté plachtou“ a „Cisternové vozidlo“.

Vozidlo zakryté plachtou (Sheeted vehicle) znamená otvorené vozidlo vybavené plachtou na ochranu nákladu.

Vozidlová zásielka (Full load) znamená akýkoľvek náklad pochádzajúci od jedného odosielateľa, pre ktorého je výlučne vyhradené použitie vozidla alebo veľkého kontajnera, a všetky práce spojené s nakládkou alebo vykládkou sa vykonávajú podľa pokynov odosielateľa alebo príjemcu.

POZNÁMKA: *Zodpovedajúci pojem pre triedu 7 je „výlučné použitie“, pozri bod 2.2.7.2.*

Vrece (Bag) znamená pružný obal vyrobený z papiera, plastovej fólie, textílií, tkaného alebo iného vhodného materiálu.

Vymeniteľná nadstavba (Swap body) pozri „Kontajner“.

Výpočtový tlak (Calculation pressure) znamená teoretický tlak najmenej rovný skúšobnému tlaku, ktorý podľa stupňa nebezpečenstva predstavovaného prevázanou látkou môže do väčšej či menšej miery prekročiť pracovný tlak. Používa sa len na určenie hrúbky stien nádrže, nezávisle od akéhokoľvek vonkajšieho či vnútorného spevňujúceho zariadenia [pozri aj „Vypúšťací tlak“, „Plniaci tlak“, „Najvyšší pracovný tlak (pretlak)“ a „Skúšobný tlak“].

POZNÁMKA: *O prenosných cisternách pozri kapitolu 6.7.*

Vypúšťací tlak (Discharge pressure) znamená najvyšší tlak skutočne vytváraný v cisterne, ak je vyprázdňovaná pod tlakom [pozri aj „Výpočtový tlak“, „Plniaci tlak“, „Najvyšší pracovný tlak (pretlak)“ a „Skúšobný tlak“].

Vzory predpisov OSN (UN Model Regulation) znamenajú vzory predpisov priložené k 13. opravenému vydaniu Odporúčaní na prepravu nebezpečných vecí, ktoré vydala OSN (ST/SG/AC.10/1/Rev.13).

Z

Zabezpečenie kvality (Quality assurance) znamená systematický program kontrol a prehliadok používaný akoukoľvek organizáciou alebo orgánom s cieľom poskytnúť istotu, že sa v praxi dodržiavajú bezpečnostné predpisy ADR.

Zabezpečenie zhody (Compliance assurance) znamená (rádioaktívny materiál) systematický program opatrení použitých príslušným orgánom, ktoré majú zabezpečiť, že požiadavky ADR budú splnené v praxi.

Záchranný obal (Salvage packaging) znamená osobitný obal, do ktorého sa vkladajú poškodené, chybné alebo priepustné obaly s nebezpečnými vecami alebo nebezpečné veci, ktoré sa rozliali alebo unikli, s cieľom ich prepravy na obnovu alebo likvidáciu.

Zásielka tovaru (Consignment) znamená akúkoľvek kusovú zásielku alebo kusové zásielky alebo náklad nebezpečných vecí predložený odosielateľom na prepravu.

Zložená nádoba IBC s vnútornou nádobou z plastu (Composite IBC with plastics inner receptacle) znamená nádobu IBC pozostávajúcu z konštrukcie v podobe pevného vonkajšieho obalu uzatvárajúceho vnútornú nádobu z plastu spolu s akýmkoľvek obslužným alebo ďalším konštrukčným vybavením. Je zhotovená tak, že vnútorná nádoba a vonkajší obal po svojom zmontovaní tvoria a používajú sa ako ucelená jednotka, ktorá sa ako taká plní, skladuje, prepravuje alebo vyprázdňuje.

POZNÁMKA: Ak sa výraz „plast“ použije v spojení s vnútornými nádobami zložených nádob IBC, zahŕňa ďalšie polymérové materiály, ako sú guma a iné.

Zložený obal (z plastu) [Composite packaging (plastics material)] znamená obal pozostávajúci z vnútornej nádoby z plastu a z vonkajšieho obalu (zhotovený v kovu, zvlášť pevnej lepenky, preglejky atď.). Takýto obal tvorí po svojom zmontovaní nerozdeliteľnú jednotku, ktorá sa ako taká plní, skladuje, odosiela a vyprázdňuje.

POZNÁMKA: Pozri **POZNÁMKU** pod „Zložený obal (sklo, porcelán alebo kamenina)“.

Zložený obal (sklo, porcelán alebo kamenina) [Composite packaging (glass, porcelain or stoneware)] znamená obal pozostávajúci z vnútornej sklenej, porcelánovej alebo kameninovej nádoby a vonkajšieho obalu (zhotovený z kovu, dreva, zvlášť pevnej lepenky, plastu, speňovateľného plastu atď.). Takýto obal tvorí po svojom zmontovaní nerozdeliteľnú jednotku, ktorá sa ako taká plní, skladuje, odosiela a vyprázdňuje.

POZNÁMKA: „Vnútorné“ „zložených obalov“ obyčajne znamená pojem „vnútorné nádoby“. Napríklad „vnútorné“ obalu 6HA1 (zložený obal, plasty) je takáto „vnútorná nádoba“, keďže táto nádoba nie je normálne konštruovaná tak, aby plnila svoju funkciu bez „vonkajšieho obalu“, a preto nie je „vnútorným obalom“.

Zväzky fliaš (Bundle of cylinders) znamená zmontované fľaše, ktoré sú zviazané dohromady a ktoré sú vzájomne spojené potrubím a prepravované ako jednotka. Celkový vnútorný objem vody nesmie presiahnuť 3 000 litrov okrem zväzkov určených na prepravu jedovatých plynov triedy 2 (skupiny začínajúce sa písmenom T podľa bodu 2.2.2.1.3), ktorých vnútorný objem vody nesmie prekročiť 1 000 litrov.

1.2.2 Merné jednotky

1.2.2.1 V ADR sa používajú nasledujúce merné jednotky^a

Veličina	Jednotka SI ^b	Povolená náhradná jednotka	Vzťah medzi jednotkami
Dĺžka	m (meter)	–	–
Plocha	m ² (štvorcový meter)	–	–
Objem	m ³ (kubický meter)	l ^c (liter)	1 l = 10 ⁻³ m ³
Čas	s (sekunda)	min (minúta)	1 min = 60 s
		h (hodina)	1 h = 3600 s
		d (deň)	1 d = 86 400 s
Hmotnosť	kg (kilogram)	g (gram)	1 g = 10 ⁻³ kg
		t (tona)	1 t = 10 ³ kg
Hustota	kg/m ³	kg/l	1 kg/l = 10 ³ kg/m ³
Teplota	K (kelvin)	°C (stupeň Celzia)	0 °C = 273,15 K
Teplotný rozdiel	K (kelvin)	°C (stupeň Celzia)	1 °C = 1 K
Sila	N (newton)	–	1 N = 1 kgm/s ²
Tlak	Pa (pascal)	–	1 Pa = 1 N/m ²
		bar (bar)	1 bar = 10 ⁵ Pa
Napätie	N/m ²	N/mm ²	1 N/mm ² = 1 MPa
Práca		kWh (kilowathodina)	1 kWh = 3,6 MJ
Energia	J (joule)		1 J = 1 Nm = 1 Ws
Množstvo tepla		eV (elektrónvolt)	1 eV = 0,1602.10 ⁻¹⁸ J
Výkon	W (watt)	–	1 W = 1 J/s = 1 Nm/s
Kinematická viskozita	m ² /s	mm ² /s	1 mm ² /s = 10 ⁻⁶ m ² /s
Dynamická viskozita	Pa.s	mPa.s	1 mPa.s = 10 ⁻³ Pa.s
Aktivita	Bq (becquerel)		
Ekvivalentná dávka žiarenia	Sv (sievert)		

^a Pri prepočte doteraz používaných jednotiek na jednotky SI sa môžu použiť nasledujúce zaokrúhlené hodnoty:

Sila
 1 kg = 9,807 N
 1 N = 0,102 kg

Napätie
 1 kg/mm² = 9,807 N/mm²
 1 N/mm² = 0,102 kg/mm²

Tlak
 1 Pa = 1 N/m² = 10⁻⁵ baru = 1,02 . 10⁻⁵ kg/cm² = 0,75 . 10⁻² torrov
 1 bar = 10⁵ Pa = 1,02 kg/cm² = 750 torrov
 1 kg/cm² = 9,807 . 10⁴ Pa = 0,9807 baru = 736 torrov
 1 torr = 1,33 . 10² Pa = 1,33 . 10⁻³ baru = 1,36 . 10⁻³ kg/cm²

Energia, práca, množstvo tepla
 1 J = 1 Nm = 0,278 . 10⁻⁶ kWh = 0,102 kgm = 0,239 . 10⁻³ kcal
 1 kWh = 3,6 . 10⁶ J = 367.10³ kgm = 860 kcal
 1 kgm = 9,807 J = 2,72.10⁻⁶ kWh = 2,34 . 10⁻³ kcal
 1 kcal = 4,19 . 10³ J = 1,16 . 10⁻³ kWh = 427 kgm

Výkon

1 W	= 0,102 kgm/s	= 0,86 kcal/h
1 kgm/s	= 9,807 W	= 8,43 kcal/h
1 kcal/h	= 1,16 W	= 0,119 kgm/s

Kinematická viskozita

1 m ² /s	= 10 ⁴ St (stokes)
1 St	= 10 ⁻⁴ m ² /s

Dynamická viskozita

1 Pas	= 1 Ns/m ²	= 10 P (poise)	= 0,102 kgs/m ²
1 P	= 0,1 Pa.s	= 0,1 Ns/m ²	= 1,02.10 ⁻² kgs/m ²
1 kgs/m ²	= 9,807 Pa.s	= 9,807 Ns/m ²	= 98,07 P

- ^b Medzinárodná sústava jednotiek (SI) je výsledkom rozhodnutia Všeobecnej konferencie pre váhy a miery (Adresa: Pavillon de Breteuil, Parc de St-Cloud, F-92 310 Sevres).
- ^c Namiesto „l“ sa pre liter môže použiť aj skratka „L“ vtedy, ak písací stroj nemôže rozlíšiť medzi číslicou „1“ a písmenom malým „l“.

Desatinné násobky a podiely jednotiek sa môžu tvoriť predponami alebo symbolmi, ktoré majú nasledujúci význam a dávajú sa pred názov alebo symbol jednotky:

<u>Faktor</u>			<u>Predpona</u>	<u>Symbol</u>
1 000 000 000 000 000 000	= 10 ¹⁸	kvintilión	exa	E
1 000 000 000 000 000	= 10 ¹⁵	kvadrilión	peta	P
1 000 000 000 000	= 10 ¹²	trilión	tera	T
1 000 000 000	= 10 ⁹	bilión	giga	G
1 000 000	= 10 ⁶	milión	mega	M
1 000	= 10 ³	tisíc	kilo	k
100	= 10 ²	sto	hecto	h
10	= 10 ¹	desať	deka	da
0,1	= 10 ⁻¹	desatina	deci	d
0,01	= 10 ⁻²	stotina	centi	c
0,001	= 10 ⁻³	tisícina	mili	m
0,000 001	= 10 ⁻⁶	milióntina	mikro	μ
0,000 000 001	= 10 ⁻⁹	bilióntina	nano	n
0,000 000 000 001	= 10 ⁻¹²	trilióntina	piko	p
0,000 000 000 000 001	= 10 ⁻¹⁵	kvadrilióntina	femto	f
0,000 000 000 000 000 001	= 10 ⁻¹⁸	kvintilióntina	atto	a

POZNÁMKA: 10⁹ = 1 bilión je označenie OSN v angličtine, analogicky je aj 10⁹ = 1 bilióntina.

1.2.2.2 Ak to nebolo uvedené inak, potom symbol „%“ v ADR vyjadruje:

- v prípade zmesí pevných látok alebo kvapalných látok a tiež v prípade roztokov a pevných látok navlhčených kvapalinou percentuálny podiel ich hmotnosti na celkovej hmotnosti zmesi, roztoku alebo navlhčenej pevnej látky,
- v prípade zmesí stlačených plynov pri plnení tlakom časť objemu uvedenú ako percentuálny podiel z celkového objemu zmesi plynov alebo pri plnení podľa hmotnosti ich percentuálny podiel z celkovej hmotnosti zmesi plynov,
- v prípade zmesí skvapalnených plynov a rozpustených plynov podiel hmotnosti uvedený ako percentuálny podiel z celkovej hmotnosti zmesi.

- 1.2.2.3 Tlaky všetkých druhov týkajúce sa nádob (napríklad skúšobný tlak, vnútorný tlak, tlak otvárania poistného ventilu) sa vždy vyjadrujú ako pretlaky (tlak vyšší ako atmosférický tlak), avšak tlak nasýtených pár látok sa vždy vyjadruje ako absolútny tlak.
- 1.2.2.4 Ak ADR určuje stupeň plnenia nádob, vždy sa to vzťahuje na referenčnú teplotu látky 15 °C okrem prípadov, keď bola uvedená iná teplota.